

บันทึก

เรื่อง ตำแหน่งผู้ช่วยปลัดกระทรวงฝ่ายการเมือง

ปัญหาในเรื่องควรตั้งผู้ช่วยปลัดกระทรวงฝ่ายการเมืองชั้นนี้ มีข้อสังเกตอันควร
ได้พิจารณาอีกวาระหนึ่ง ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงหรือรองปลัดกระทรวงนั้น
แต่เดิมมาเคยเป็นตำแหน่งประจำทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตลอดมา ตำแหน่ง
ปลัดกระทรวง คือ ตำแหน่งปลัดทูลฉลองซึ่งในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นตำแหน่งสำหรับ
ควบคุมดูแลงานเสนอเสนาบดี และมาเปลี่ยนเป็นปลัดกระทรวงเมื่อได้มีตำแหน่งรัฐมนตรีขึ้น
ทั้งนี้ โดยมุ่งหมายให้ปลัดกระทรวงเป็นหัวหน้าสูงสุดของข้าราชการประจำการในกระทรวงนั้น ๆ
ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวาระตามหลักการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย

ในโอกาสที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้มีตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีตามไป
ด้วย ทั้งนี้หมายความว่า เลขานุการรัฐมนตรีนั้นเป็นเลขานุการส่วนตัวของรัฐมนตรี ไม่มีฐานะอย่าง
ข้าราชการประจำ การเข้าออกก็เป็นไปตามวิธิต่างแห่งรัฐธรรมนูญตามตัวรัฐมนตรี

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการแยกตำแหน่งทางการเมือง และตำแหน่งประจำนั้น ได้
เป็นไปตั้งแต่เดิมโดยมิให้เป็นการก้าวก่ายซับซ้อนกัน

(๒) ตามระเบียบราชการบริหารของอังกฤษ มี Parliamentary
Undersecretary ซึ่งอาจแปลตามศัพท์ว่า ปลัดกระทรวงฝ่ายการเมือง แต่แท้จริง บุคคลนี้เป็น
รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงของอังกฤษเป็นคน ๆ หนึ่งต่างหากเรียกว่า Permanent secretary และ
ตามระบบของอังกฤษนี้ การที่มีรัฐมนตรีซึ่งเรียกว่า Secretary และให้มี Parliamentary
Under secretary นั้น ก็เพราะเหตุผลทางการเมืองว่ารัฐมนตรีบางคนเข้าประชุมออกเสียงในสภา
ไม่ได้เพราะไม่ได้เป็นสมาชิก

อนึ่งตามระบบของฝรั่งเศสมี Sous-Secretaire d'Etat ซึ่งคล้ายกับ
ปลัดกระทรวง แต่ก็มีฐานะคล้ายรัฐมนตรี เพราะทำหน้าที่เกี่ยวกับการเมือง และการที่มีการตั้ง
เช่นนี้ก็เพื่อเอาใจพรรคซึ่งเข้าสนับสนุนรัฐบาล จึงให้เข้าร่วมมีส่วนในรัฐบาลอยู่ด้วย และ
นอกจากนี้คล้ายกับฝึกหัดหน้าที่รัฐมนตรีไปด้วยในตัว

(๓) ตามระบบของประเทศไทยที่เป็นอยู่ในเวลานี้ ถ้าจะเทียบกับของอังกฤษ ก็
จะเห็นได้ว่ารัฐมนตรีช่วยว่าการและรัฐมนตรีสั่งราชการนี้แหละเป็น Parliamentary Under
secretary ตามระบบของอังกฤษมีแต่รัฐมนตรีว่าการเท่านั้น ตำแหน่งอื่นซึ่งเท่ากับรัฐมนตรีลอย
เรียกขานโดยวิธีอื่น หรือถ้าเทียบกับฝรั่งเศสก็เหมือนกับ Sous-Secretaire d'Etat ฝ่ายการเมือง

(๔) เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าถ้าให้มีผู้ช่วยปลัดกระทรวงฝ่ายการเมือง อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ จะเกิดการก้าวก่ายในราชการประจำ ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการบริหารนั้น ก็ต้องการแบ่งแยกให้ปลัดกระทรวงรับผิดชอบเป็นหัวหน้าราชการฝ่ายประจำอยู่แล้ว แต่ถ้าวรัฐบาลประสงค์จะให้ผู้มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทางการเมืองอีกผู้หนึ่งก็เห็นสมควรเรียกว่า เลขานุการการเมืองประจำกระทรวง ดังนี้จะเป็นทางให้แก้ไขข้อขัดข้องได้ และจะไม่เกี่ยวข้องในราชการประจำ

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๕